

Ištuoka - Ispanija

 Dėmesio! Šiame puslapyje originalo kalba (**es**) neseniai atlikta pakeitimų. Puslapį jūsų pasirinkta kalba šiuo metu rengia mūsų vertėjai.

TURINIO LENTELE

- 1 Kokios yra santuokos nutraukimo sąlygos?
- 2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?
- 3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:
 - 3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),
 - 3.2 sutuoktinių turto padalijimui,
 - 3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,
 - 3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?
- 4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?
- 5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?
- 6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?
- 7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?
- 8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?
- 9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?
- 10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teismą?
- 11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?
- 12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?
- 13 Ar galima apskųsti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?
- 14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?
- 15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?
- 16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

Įstatymu Nr. 15/2005 įgyvendinus reformą, Ispanijoje, norint nutraukti santuoką, nebūtina laikytis jokių reikalavimų, susijusių su gyvenimu skyrium iki santuokos nutraukimo arba įstatyme nustatytais pagrindais, nes sprendimą nutraukti santuoką gali tiesiogiai priimti teisminė institucija (santuoka turi būti nutraukiama galutiniu teismo sprendimu).

Santuokos nutraukimo byla gali būti pradėta tik vieno iš sutuoktinių arba abiejų sutuoktinių prašymu arba vieno sutuoktinio prašymu, kai kitas sutuoktinis su tuo sutinka. Norint, kad būtų priimtas sprendimas nutraukti santuoką, pakanka tenkinti vieną iš toliau nurodytų reikalavimų, susijusių su konkrečiomis aplinkybėmis:

1. turi būti praėję trys mėnesiai nuo santuokos sudarymo, jeigu ją nutraukti prašo abu sutuoktiniai arba vienas sutuoktinis, o kitas sutuoktinis su tuo sutinka;
2. turi būti praėję trys mėnesiai nuo santuokos sudarymo, jeigu ją nutraukti prašo tik vienas sutuoktinis;
3. santuoką galima prašyti nutraukti bet kuriuo metu po santuokos sudarymo, jeigu yra įrodymų, patvirtinančių prašymą pateikusių sutuoktinio, abiejų sutuoktinių vaikų arba kurio nors sutuoktinio gyvybei, fiziniam neliečiamumui, laisvei, moraliniam neliečiamumui arba seksualinio apsisprendimo laisvei ar lytiniam neliečiamumui kylantį pavojų.

Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad nenorintis tęsti santuokos sutuoktinis jau gali teikti prašymą nutraukti santuoką, o atsakovui nesuteikiama teisė dėl esminių priežasčių prieštarauti tokiam prašymui, jeigu praėjo pirmiau minėtas terminas, o paskutiniu atveju tokio termino galima ir nepaisyti.

Sutuoktiniai santuokos gali ir nenutraukti, tokiu atveju jie gali nuspręsti gyventi skyrium, o tam taikomi tokie pat reikalavimai, nors santuokiniai ryšiai išlieka nepakitę. Tai reiškia, kad sutuoktiniai nebegyvena kartu, tačiau santuoka nepasibaigia; ji gali baigtis tik priėmus sprendimą nutraukti santuoką.

Kaip minėta, santuokos nutraukimo (taip pat gyvenimo skyrium) byla turi būti pradėdama:

- vieno sutuoktinio prašymu;
- abiejų sutuoktinių prašymu arba vieno sutuoktinio prašymu, kai su tuo sutinka kitas sutuoktinis.

Pirmuoju atveju prie prašymo pridedamas pasiūlymas dėl priemonių, kuriomis bus reglamentuojamos santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium pasekmės ir kurios bus aptariamoms nagrinėjant bylą, o jeigu sutuoktiniai nesusitaria, sprendimą priima teisminė institucija.

Antroju atveju sutuoktiniai gali pateikti taikos sutartį (*convenio regulador*) dėl klausimų, kuriais buvo susitarta, susijusių su šeimos būstui, vaikų priežiūrai ir išlaikymui, bendrosios jungtinės nuosavybės padalijimui ir bet kokiam sutuoktinių tarpusavio išlaikymui taikytinomis priemonėmis. Bylos nagrinėjamos teismuose ir teisėjas sprendimus priima bylose, susijusiose su neemancipuotais nepilnamečiais vaikais. Jeigu byloje nedalyvauja nė vienas neemancipuotas nepilnametis vaikas, prašymas gali būti nagrinėjamas šiais būdais: teismuose, nors tokiu atveju sprendimą priima teismo tarnautojas (*Letrado de la Administración de Justicia*), arba jį gali nagrinėti notaras sudarydamas notarinį aktą.

Taisyklės, kuriomis reglamentuojamas gyvenimas skyrium ir santuokos nutraukimas, visa apimtimi taikomos tos pačios lyties ir skirtingų lyčių asmenų santuokai, nes įstatyme Nr. 13/2005 pripažįstama, kad vyrai ir moterys turi teisę susituokti, jiems taikomi vienodi reikalavimai ir santuoka sukelia vienodas pasekmes, nepaisant to, ar santuoką sudaro tos pačios lyties, ar skirtingų lyčių asmenys.

2 Kokie yra santuokos nutraukimo pagrindai?

Įstatymu Nr. 15/2005 įgyvendinus reformą, Ispanijoje, norint nutraukti santuoką, nereikalaujama remtis jokiais pagrindais, nes santuokinių ryšių išsaugojimas yra laikomas sutuoktinių laisvos valios išraiška.

Vienintelis reikalavimas, kuris turi būti tenkinamas prieš pradėdant santuokos nutraukimo bylą, yra susijęs su minimalia santuokos trukme nuo jos sudarymo (išskyrus tam tikras išimtis). Minimali santuokos trukmė yra:

1. trys mėnesiai nuo santuokos sudarymo, jeigu ją nutraukti prašo abu sutuoktiniai arba vienas sutuoktinis, o kitas sutuoktinis su tuo sutinka;
2. trys mėnesiai nuo santuokos sudarymo, jeigu ją nutraukti prašo tik vienas sutuoktinis;
3. santuoką galima prašyti nutraukti bet kuriuo metu po santuokos sudarymo, jeigu yra įrodymų, patvirtinančių prašymą pateikusių sutuoktinio, abiejų sutuoktinių vaikų arba kurio nors sutuoktinio gyvybei, fiziniam neliečiamumui, laisvei, moraliniam neliečiamumui arba seksualinio apsisprendimo laisvei ar lytiniam neliečiamumui kylantį pavojų.

3 Kokios yra santuokos nutraukimo teisinės pasekmės:

3.1 asmeniniams sutuoktinių santykiams (pvz., teisei rinktis pavardę),

Pirmoji santuokos nutraukimo pasekmė – nutrūkę santuokiniai ryšiai. Nutraukus santuoką, išnyksta pareiga gyventi kartu ir teikti abipusę paramą dėl šių ryšių ir abu sutuoktiniai gali nevaržomai sudaryti naują santuoką.

Kitaip nei kitose šalyse, Ispanijos teisėje nereikalaujama, kad sudarius santuoką žmona pasirinktų vyro pavardę.

3.2 sutuoktinių turto padalijimui,

Nutraukus santuoką, panaikinamas sutuoktinių turto teisinis režimas, o bet kokia bendroji jungtinė nuosavybė, kuri galėjo būti įgyta, likviduojama padalijant bendrą turtą; šis procesas vykdomas pagal santuokai taikomą turto teisinį režimą.

3.3 sutuoktinių nepilnamečiams vaikams,

Sprendimas nutraukti santuoką nedaro poveikio tėvų ir santuokinių vaikų santykiams, išskyrus vaikų globą, kurią sprendimą nutraukti santuoką priimantis teismas nustato vienam sutuoktiniui, o kitam sutuoktiniui suteikia bendravimo su vaiku teises arba nurodo, kad abu sutuoktiniai bendrai globos vaiką.

Bendra globa gali būti nustatoma tėvų susitarimu (kurį jie aptaria teikdami pradinį taikos sutarties projektą arba nagrinėjant bylą), kurį tvirtina teismas. Jeigu nesudaromas joks susitarimas, teismas vienos šalies prašymu, remdamasis prokuratūros (*Ministerio Fiscal*) pranešimu ir atsižvelgdamas į tinkamą geriausių vaiko interesų apsaugą, gali nustatyti bendrą globą. Kai kuriose autonominėse Ispanijos bendruomenėse pirmenybė teikiama bendrai globai; tai reiškia, kad bus automatiškai nusprendžiama taikyti bendrą globą, išskyrus atvejus, kai nustatomos aplinkybės, kuriomis pagrindžiama kitokia globos tvarka (ši nuostata taikoma Aragonui, Baskų kraštui ir tam tikra apimtimi – Katalonijai). Atsižvelgiant į nepilnamečių interesus taip pat galima susitarti dėl vieno iš tėvų globos ir net mišrios arba hibridinės tvarkos (vaikus globoja skirtingi tėvai arba vienus vaikus globoja vienas iš tėvų, o kitus – abu tėvai).

Šiuo atveju vadovaujamosi pagrindiniu principu, kad santuokos nutraukimas nereiškia, jog tėvai atleidžiami nuo pareigų savo vaikams vykdymo, be to, abu tėvai turi prisidėti prie savo vaikų išlaikymo ir vykdyti bendrą tėvų valdžią.

Paprastai tai reiškia, kad vaikų globos teisių neturintis sutuoktinis turi pareigą mokėti išlaikymo išmokas vaikus globojančiam sutuoktiniui iki jie tampa finansiškai nepriklausomi arba ne dėl savo kaltės negali tokie tapti. Jei nustatoma bendra globa, paprastai kiekvienas iš tėvų sumoka įprastas vaikų išlaidas, kol jie būna su tuo tėvu (motina) (išlaidas drabužiams, maistui ar apgyvendinimui), o likusioms išlaidoms atidaroma bendra sąskaita, į kurią kiekvienas iš tėvų moka mėnesines įmokas. Tačiau jeigu tėvo ir motinos finansinė padėtis yra labai skirtinga, nėra jokių kliūčių vienam iš tėvų duoti kitam tėvui (motinai) pinigų sumą, kad jis (ji) galėtų sumokėti vaikų išlaidas tuo metu, kai vaikai yra su juo (ja).

3.4 pareigai suteikti išlaikymą kitam sutuoktiniui?

Nutraukus santuoką, išnyksta pareiga gyventi kartu ir teikti abipusę paramą; atitinkamai nė vienas sutuoktinis nebeturi pareigos remti kito sutuoktinio. Tačiau jeigu dėl santuokos nutraukimo tarp sutuoktinių atsiranda finansinė nelygybė ir atitinkamas sutuoktinis atsiduria blogesnėje padėtyje nei iki santuokos iširimo, nukentėjęs sutuoktinis turi teisę iš kito sutuoktinio gauti išlaikymo išmokas, kad būtų panaikinta ši nelygybė.

Kai kuriose teritorijose šiuo atžvilgiu galioja specialios taisyklės.

4 Ką praktikoje reiškia teisės terminas „gyvenimas skyrium (separacija)“?

Gyvenimas skyrium reiškia, kad sutuoktiniai nebegyvena kartu, kitaip tariant, tai reiškia, kad išnyksta pareiga gyventi kartu, tačiau santuokiniai ryšiai išlieka ir tai nedaro poveikio jokiai išlaikymo tvarkai, dėl kurios gali būti susitariama ir kuri laikoma tinkama siekiant panaikinti bet kokią nelygybę. Be to, nė vienas sutuoktinis neturi galimybės toliau naudotis kito sutuoktinio turtu, kad sumokėtų su santuoka susijusias išlaidas. Gyvenimo skyrium patvirtinimo (ir net faktinio gyvenimo skyrium) atveju taip pat nustoją galioti tėvystės prielaida, pagal kurią ne vėliau kaip per 300 dienų po gyvenimo skyrium pradžios gimę vaikai laikomi vyro vaikais.

5 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo sąlygos?

Kaip ir santuokos nutraukimo atveju, įstatymu Nr. 15/2005 įgyvendinus reformą, norint Ispanijoje patvirtinti gyvenimą skyrium, nereikalaujama remtis jokiais pagrindais, nes santuokinių ryšių išsaugojimas yra laikomas sutuoktinių laisvos valios išraiška.

Vienintelis reikalavimas, kuris turi būti tenkinamas prieš pradėdant gyvenimo skyrium bylą, yra susijęs su minimalia santuokos trukme nuo jos sudarymo (išskyrus tam tikras išimtis). Minimali santuokos trukmė yra:

1. trys mėnesiai nuo santuokos sudarymo, jeigu gyvenimą skyrium patvirtinti prašo abu sutuoktiniai arba vienas sutuoktinis, o kitas sutuoktinis su tuo sutinka;

2. trys mėnesiai nuo santuokos sudarymo, jeigu gyvenimą skyrium patvirtinti prašo tik vienas sutuoktinis;
3. gyvenimą skyrium galima prašyti patvirtinti bet kuriuo metu po santuokos sudarymo, jeigu yra įrodymų, patvirtinančių prašymą pateikusių sutuoktinių, abiejų sutuoktinių vaikų arba kurio nors sutuoktinio gyvybei, fiziniam neliečiamumui, laisvei, moraliniam neliečiamumui arba seksualinio apsisprendimo laisvei ar lytiniam neliečiamumui kylantį pavojų.

6 Kokios yra gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo teisinės pasekmės?

Gyvenimas skyrium sukelia tokias pat teises pasekmes kaip ir santuokos nutraukimas, išskyrus vienintelį skirtumą, kad patvirtinus gyvenimą skyrium nepanaikinami santuokiniai ryšiai. Todėl sutaukant sutuoktinius santuoką galima visiškai atkurti ir šiuo atveju sutuoktiniams nereikia sudaryti naujos santuokos; kad taikinimas turėtų teisinę galią, apie jį reikia pranešti teismui. Tuo pat metu ir jeigu sutuoktiniai, sudarydami santuoką, susitarė dėl bendro turto režimo (pvz., *sociedad de gananciales*, t. y. laikoma, kad pusė kiekvieno sutuoktinio uždirbtų pajamų priklauso kitam sutuoktiniui), patvirtinus gyvenimą skyrium šis režimas panaikinamas ir pakeičiamas gyvenimo skyrium metu taikomu turto režimu.

7 Ką praktikoje reiškia terminas „santuokos pripažinimas negaliojančia“?

Pripažindamas santuoką negaliojančia (tai taikoma tos pačios lyties ir skirtingos lyties asmenų santuokai), teismas priima sprendimą, kuriuo nustato, kad sudaryta santuoka turi trūkumų, dėl kurių ji negalioja nuo pat jos sudarymo momento, o teismo sprendimas iš esmės reiškia, kad santuoka niekada nebuvo sudaryta ir todėl ji niekada neturėjo teisinės galios. Atitinkamai abu sutuoktiniai išlaiko nesusituokusių asmenų statusą.

Santuoką pripažinus negaliojančia, panaikinamas bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės, kuri yra likviduojama, teisinis režimas ir galiausiai pareiga gyventi kartu ir teikti abipusę paramą.

Kitaip nei gyvenimo skyrium ar santuokos nutraukimo bylose, santuokos nebuvimas reiškia, kad nemokama jokia kompensacinė išmoka, nes ji turi būti pagrįsta galiojančia sudaryta santuoka; šios situacijos neigiamos pasekmės yra sušvelninamos sąžiningai veikusiam sutuoktiniui – jam priteisiamas nuostolių atlyginimas, jeigu kitas sutuoktinis, sudarydamas santuoką, veikė nesąžiningai.

Iki teismo sprendimo pripažinti santuoką negaliojančia priėmimo vaikams atsiradusios teisinės pasekmės galioja toliau. Todėl šios pasekmės sutampa su pasekmėmis, atsirandančiomis patvirtinus gyvenimą skyrium ar nutraukus santuoką.

Be civilinio teismo paskelbto santuokos negaliojimo fakto, Ispanijoje pripažįstamos civilinės pasekmės, kurias sukelia bažnyčios teismo sprendimai, kuriais pagal kanonus sudaryta santuoka paskelbiama negaliojančia, arba popiežiaus sprendimai dėl trumpalaikės nekonsumuotos santuokos, kuriems turi būti taikoma patvirtinimo procedūra (panaši į egzekvatūros procedūrą), kurią vykdo pirmosios instancijos teismai (*Juzgados de Primera Instancia*) (šeimos bylas nagrinėjantys pirmosios instancijos teismai, jei jie yra). Tokio pripažinimo pagrindas yra 1979 m. sausio 3 d. Ispanijos valstybės ir Šventojo Sosto pasirašytas susitarimas dėl teisinių klausimų.

8 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia sąlygos?

Santuoka gali būti pripažinta negaliojančia, jeigu tenkinamos toliau nurodytos sąlygos.

1. Vienas sutuoktinis nedavė sutikimo sudaryti santuoką.
2. Santuoka buvo sudaryta nepaisant vienos iš santuokos sudarymo kliūčių, t. y.:
 1. viena iš santuokos šalių buvo neemancipuotas nepilnametis, išskyrus atvejus, kai atitinkamas asmuo buvo vyresnis nei 14 metų ir gavo teismo leidimą (amžiaus kliūtis);
 2. viena iš santuokos šalių santuokos sudarymo metu jau buvo sudariusi santuoką (bigamija);
 3. šalys yra tiesiosios aukštutinės arba tiesiosios žemutinės linijos giminaičiai arba viena šalis yra kitos šalies įvaikis (kraujo giminytė);
 4. šalis sieja giminytės iki trečio laipsnio ryšiai – dėdė /teta ir sūnėnas / dukterėčia, – išskyrus atvejus, kai buvo gautas teismo leidimas (kraujo giminytė).
3. Viena iš šalių buvo nuteista už kurios nors šalies ankstesnio sutuoktinio žmogžudystę arba bendrininkavimą jį nužudant, išskyrus atvejus, kai Teisingumo ministerija tokiai šaliai suteikė malonę.
4. Santuoka buvo sudaryta nedalyvaujant teisėjui, merui arba kitam pareigūnui arba liudytojams. Tačiau santuokos galiojimui įtakos neturėtų daryti tai, kad santuokos ceremonijai vadovaujantis asmuo neturi kompetencijos, arba tai, kad toks asmuo nėra paskirtas pagal teisės aktus, jeigu bent vienas sutuoktinis veikė sąžiningai, o pareigūnas savo funkcijas vykdė viešai.

5. Jeigu viena iš šalių santuoką sudarė suklydusi dėl kitos šalies tapatybės arba dėl jos asmeninių savybių, kurios galėjo turėti lemiamą įtaką duodant sutikimą sudaryti santuoką.

6. Jeigu viena iš šalių santuoką sudarė per prievartą arba dėl didelės baimės.

9 Kokios yra santuokos pripažinimo negaliojančia teisinės pasekmės?

Santuokos pripažinimas negaliojančia reiškia, kad ji negalioja nuo jos sudarymo momento. Todėl sutuoktiniai išlaiko nesutuosusių asmenų statusą.

Tačiau bet kokios pasekmės, atsirandančios nuo negaliojančia pripažintos santuokos sudarymo momento iki santuokos pripažinimo negaliojančia dienos, toliau galioja vaikams ir sąžiningai veikusiam sutuoktiniui arba sutuoktiniams.

Likviduojant bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę, nesąžiningai veikęs sutuoktinis negauna jokios pelno dalies, kuri priklauso sąžiningai veikusiam sutuoktiniui.

Kita vertus, jeigu buvo gyvenama kartu, sąžiningai veikusi šalis gali gauti kompensaciją, kad būtų panaikinta bet kokia dėl sprendimo pripažinti santuoką negaliojančia atsiradusi finansinė nelygybė.

10 Ar yra alternatyvių neteisminių priemonių, kuriomis su santuokos nutraukimu susijusius klausimus būtų galima išspręsti nesikreipiant į teisumą?

Ispanijoje šeimos tarpininkavimas reglamentuojamas valstybiniu lygmeniu, t. y. Tarpininkavimo civilinėse ir komercinėse bylose įstatymu. 2012 m. liepos 6 d. įstatymas Nr. 5/2012, kuriuo į Ispanijos teisę perkeliama 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/52/EB dėl tam tikrų mediacijos civilinėse ir komercinėse bylose aspektų Bendrieji tarpininkavimą reglamentuojantys principai: savanoriškas pobūdis ir laisvas pasirinkimas, nešališkumas, neutralumas ir konfidencialumas. Be šių principų, galioja taisyklės ar gairės, padedančios tarpininkavimo šalims tinkamai veikti, pvz., sąžiningumas ir abipusė pagarba ir šalių pareiga bendradarbiauti su tarpininku ir jam padėti.

Minėtu įstatymu Nr. 5/2012 reglamentuojamas „tarpininkavimas sprendžiant tarpvalstybinius ginčus“; tai reiškia, kad vienos šalies nuolatinė arba įprastinė gyvenamoji vieta yra kitoje valstybėje nei ta, kurioje bet kuri kita nukentėjusioji šalis turi nuolatinę gyvenamąją vietą, jeigu šalys sutaria taikyti tarpininkavimą arba jeigu tarpininkavimą taikyti privaloma pagal taikytiną teisę. Tarpininkavimas sprendžiant tarpvalstybinius ginčus taip pat taikomas tarpininkavimo susitarime numatytiems arba pagal tokį susitarimą sprendžiamiems konfliktams, nepaisant susitarimo sudarymo vietos, jeigu, pasikeitus kurios nors šalies gyvenamajai vietai, susitarimą arba kai kurias jo nuostatas ketinama vykdyti kitos valstybės teritorijoje. Skirtingose Europos Sąjungos valstybėse narėse gyvenančių tarpvalstybinio ginčo šalių nuolatinė gyvenamoji vieta nustatoma pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 (reglamentas „Briuselis I“) 59 ir 60 straipsnius.

Ispanijos teisėje šeimos tarpininkavimas suprantamas kaip išimtinai teismo šeimos ginčų sprendimo alternatyva.

Atitinkami įvairių autonominių sričių savarankiški parlamentai šeimos tarpininkavimo srityje priėmė įstatymus, kuriuos valstybinės socialinės gerovės įstaigos paprastai (išskyrus nurodytas išimtis) skatina įgyvendinti: Andalūzija – 2009 m. vasario 27 d. Šeimos tarpininkavimo Andalūzijoje įstatymas Nr. 1/2009; Aragonas – 2011 m. kovo 24 d. Šeimos tarpininkavimo Aragone įstatymas Nr. 9/2011; Astūrija – 2007 m. kovo 23 d. Šeimos tarpininkavimo įstatymas Nr. 3/2007; Kanarų salos – 2003 m. balandžio 8 d. Šeimos tarpininkavimo įstatymas Nr. 15/2003; Kantabrija – 2011 m. kovo 28 d. Šeimos tarpininkavimo Kantabrijos autonominėje srityje įstatymas Nr. 1/2011; Kastilija–La Manča – 2005 m. gegužės 24 d. Specializuotos šeimos tarpininkavimo socialinės tarnybos įstatymas Nr. 4/2005; Kastilija ir Leonas – 2006 m. balandžio 6 d. Šeimos tarpininkavimo Kastilijoje ir Leone įstatymas Nr. 1/2006; Katalonija (ypač svarbus šioje autonominėje srityje, nes ji išplėtė savo teisėkūros kompetenciją šioje srityje ir Katalonijos civilinio kodekso 233 straipsnio 6 dalyje nustatė, kad teisminė institucija gali nurodyti sutuoktiniams dalyvauti informaciniame susitikime tarpininkavimo klausimais, jeigu mano, kad, atsižvelgiant į bylos aplinkybes, sutuoktiniai vis dar gali pasiekti susitarimą); Valensija – 2001 m. lapkričio 26 d. Šeimos tarpininkavimo reglamentavimo Valensijoje įstatymas Nr. 7/2001; Galisija – 2001 m. gegužės 31 d. Šeimos tarpininkavimo įstatymas Nr. 4/2001; Balearų salos – 2010 m. gruodžio 9 d. Šeimos tarpininkavimo Balearų salose įstatymas Nr. 14/2010; Madridas – 2007 m. vasario 21 d. Šeimos tarpininkavimo Madride įstatymas Nr. 1/2007; Baskų kraštas – 2008 m. vasario 8 d. Šeimos tarpininkavimo įstatymas Nr. 1/2008.

Valstybiniu lygmeniu 2005 m. liepos 8 d. įstatymo Nr. 15/2005, kuriuo iš dalies keičiamas Civilinio kodekso ir Civilinio proceso įstatymo nuostatos, susijusios su gyvenimu skyrium ir santuokos nutraukimu, 770 straipsnyje nustatyta nauja 7 taisyklė, kuria reglamentuojama gyvenimo skyrium, santuokos nutraukimo (išskyrus santuokos nutraukimą bendru sutikimu) ir santuokos pripažinimo negaliojančia procedūra, pagal kurią šalys, atsižvelgdamos į bendrąsias nuostatas dėl civilinių bylų, įtvirtintas Civilinio proceso įstatymo 19 straipsnio 4 dalyje, abipusiu sutarimu gali prašyti sustabdyti bylą ir taikyti tarpininkavimą.

Tarpvalstybinėse santuokos bylose taikomas Reglamento (EB) Nr. 2201/2003 (reglamentas „Bruselis IIa“) 55 straipsnis, kuriame nustatyta, kad centrinės institucijos arba kito tėvų pareigų turėtojo prašymu centrinės institucijos turi bendradarbiauti konkrečiose bylose, kad pasiektų reglamente nustatytus tikslus. Šiuo tikslu jos privalo imtis visų reikalingų veiksmų, kad, taikydamos tarpininkavimą arba kitas priemones, be kita ko, padėtų susitarti tėvų pareigų turėtojams.

Su šeimos teise susijusiose civilinėse bylose, kurios priklauso smurto prieš moteris bylas nagrinėjančių teismų (*Juzgados de Violencia sobre la Mujer*) jurisdikcijai, draudžiama taikyti tarpininkavimą.

11 Kur turėčiau pateikti prašymą (skundą) nutraukti santuoką, nustatyti gyvenimą skyrium (separaciją) arba santuoką pripažinti negaliojančia? Kokių formos reikalavimų reikia laikytis ir kokius dokumentus turėčiau pridėti prie prašymo?

a) Kam pateikti prašymą?

Nustačius Ispanijos teismų tarptautinę jurisdikciją nagrinėti bylą (kaip nustatyta Reglamente (EB) Nr. 2101/2003 – santuokos pripažinimas negaliojančia, gyvenimo skyrium patvirtinimas, santuokos nutraukimas ir tėvų pareigos; Reglamente (EB) Nr. 4/2009 – išlaikymas; nuo 2019 m. sausio 29 d. Reglamente (ES) 2016/1103 dėl sutuoktinių turto teisinių režimų ir Teismų sistemos įstatymo 22c straipsnyje (*Ley Orgánica del Poder Judicial – LOPJ*) – klausimai, kurie neaptariami reglamentuose, arba kai juose pateikiama nuoroda į vidaus teisę), Ispanijos teritorijoje prašymas nutraukti santuoką, patvirtinti gyvenimą skyrium arba pripažinti santuoką negaliojančia (išskyrus atvejus, kai prašymus gyvenimo skyrium nustatymo ar santuokos nutraukimo abipusiu sutarimu bylose, kuriose nėra nepilnamečių vaikų, nagrinėja notaras) turi būti pateikiamas pirmosios instancijos teismui. Kai kuriose teismo apygardose veikia specializuoti pirmosios instancijos šeimos teisės teismai. Konkrečiai kalbant, pirmosios instancijos teismas nustatomas pagal:

- sutuoktinių būsto buvimo vietą.
- Jeigu sutuoktiniai gyvena skirtingose teismo apygardose, pareiškėjas gali pasirinkti.
 - arba paskutinio sutuoktinių būsto vietos teismą,
 - arba atsakovo gyvenamosios vietos teismą,
 - arba, jeigu atsakovas neturi pastovios nuolatinės gyvenamosios vietos arba įprastinės gyvenamosios vietos, prašymas pareiškėjo pasirinkimu gali būti pateikiamas dabartinės arba paskutinės atsakovo gyvenamosios vietos teismui.
- Jeigu negalima remtis nė vienu iš pirmiau išvardytų kriterijų, prašymas turėtų būti pateikiamas pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos pirmosios instancijos teismo teisėjui (*Juez de Primera Instancia*).
- Jeigu prašymą nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium teikia abu sutuoktiniai, jie jį gali pateikti:
 - paskutinės vietos, kurioje jie kartu gyveno, teisėjui
 - arba kurio nors pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos teisėjui.
- Prašymus taikyti laikinąsias apsaugos priemones gali nagrinėti pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos pirmosios instancijos teismo teisėjas.

Daugiau informacijos apie Ispanijos teismines institucijas pateikiama adresu <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/administracion-justicia/organizacion-justicia/organizacion-juzgados>.

Jei bylas nagrinėja notaras (pagal kitą alternatyvą bylos nagrinėjamos teismuose, kai šalis neturi neemancipuotų nepilnamečių vaikų, – nors tokiais atvejais sprendimą priima ne teisėjas, bet teismo tarnautojas), atitinkamą notarinį aktą turi sudaryti sutuoktinių paskutinės bendros gyvenamosios vietos arba nuolatinės ar įprastinės kurio nors iš pareiškėjų gyvenamosios vietos notaras.

b) Formalumai ir dokumentai

Jei nusprendžiama kreiptis į teismą, prašymas pripažinti santuoką negaliojančia, patvirtinti gyvenimą skyrium arba nutraukti santuoką turi būti rašytinis ir jį turi pasirašyti pareiškėjui padedantis advokatas ir jam atstovaujantis prokuroras (*letrado* ir *procurador*). Šių specialistų paslaugomis gali bendrai naudotis bendrą prašymą patvirtinti gyvenimą skyrium arba nutraukti santuoką pateikiantys sutuoktiniai.

Prie prašymų patvirtinti gyvenimą skyrium, pripažinti santuoką negaliojančia arba nutraukti santuoką būtina pridėti:

- santuokos ir visų vaikų gimimo liudijimus; nepakanka paprasčiausiai pateikti išrašo iš šeimos registro (*Libro de Familia*);
- dokumentus, kuriais prašymą teikiantis sutuoktinis arba sutuoktiniai grindžia savo prašymą;

- dokumentus, kurių reikia sutuoktinių ir prireikus vaikų finansinei padėčiai įvertinti, pvz., mokesčių deklaracijas, atlyginimo lapelius, banko pažymas, nuosavybės teisės dokumentus arba turto registracijos liudijimus, jeigu šalių prašymas yra susijęs su turto;
- taikos sutarties projektą, jeigu gyvenimą skyrium patvirtinti ar santuoką nutraukti prašoma bendru sutikimu.

Jei nusprendžiama kreiptis į notarą (gyvenimo skyrium patvirtinimas arba santuokos nutraukimas abipusiu sutarimu, kai nėra neemancipuotų nepilnamečių vaikų), pirmiau minėti dokumentai yra reikalingi tam, kad būtų sudarytas aktas, ir, nepaisant notaro dalyvavimo, notarinio akto sudarymo metu sutuoktinius turi lydėti praktikuojantis advokatas.

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą proceso išlaidoms padengti?

Ispanijoje pripažįstama Ispanijos piliečių, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečių ir Ispanijoje esančių užsieniečių teisė gauti nemokamą teisinę pagalbą, jeigu jie gali įrodyti neturintys pakankamai lėšų bylinėtis.

Fiziniai asmenys turi teisę gauti teisinę pagalbą, jeigu neturi pakankamai turto, o jų metiniai ištekliai ir grynosios pajamos, apskaičiuotos atsižvelgiant į visas išlaidų kategorijas ir šeimos vienetą, neviršija toliau nurodytų ribų:

a) dvigubo universalaus pajamų indekso (IPREM) dydžio, galiojančio tuo metu, kai jokiame šeimos vienete nepriklausantys asmenys pateikia prašymą.

b) universalaus pajamų indekso dydžio, padauginto iš 2,5, galiojančio prašymo pateikimo metu, kai pareiškėjas yra bet kokios rūšies šeimos vieneto, kurį sudaro mažiau nei keturi asmenys, narys;

c) šio indekso dydžio, padauginto iš 3, kai šeimos vienetą sudaro keturi ar daugiau asmenų.

IPREM apskaičiavimas

Prašymą reikia pateikti bendrosios kompetencijos arba specializuoto teismo, kuriame bus rengiamas pagrindinis teismo posėdis, vietos advokatūrai (*Colegio de Abogados*) arba pareiškėjo nuolatinės gyvenamosios vietos teismui; pastaruoju atveju teisminė įstaiga prašymą perduoda kompetentingai teritorinei advokatūrai.

Kilus tarpvalstybiniam ginčams advokatūros yra laikomos gaunančiosiomis institucijomis. Kilus tokiems ginčams prašymą išduodanti institucija yra pareiškėjo įprastinės arba nuolatinės gyvenamosios vietos advokatūra.

Europos pilietis, kurio valstybė yra Europos sutarties dėl teisinės pagalbos prašymų perdavimo susitariančioji šalis, gali kreiptis į savo šalies paskirtą instituciją prašydamas įgyvendinti sutartį.

Prašymas turi būti pateiktas prieš iškeliant bylą arba, jeigu teisinės pagalbos prašo atsakovas, prieš ginčijant prašymą. Tačiau tiek pareiškėjas, tiek atsakovas vėliau gali prašyti suteikti teisinę pagalbą, tik tokiu atveju jis turi pateikti įrodymus dėl pasikeitusių finansinių aplinkybių.

Jeigu nepakanka bendro turto ir vienas iš sutuoktinių negali gauti teisinės pagalbos dėl kito sutuoktinio finansinės padėties, pastarasis sutuoktinis gali būti įpareigojamas atlyginti visas bylinėjimosi išlaidas arba dalį jų laikydamasis procedūros, kuri vadinama *litis expensas* (bylinėjimosi dėl santuokos nutraukimo išlaidoms taikomos specialios taisyklės).

13 Ar galima apskusti teismo sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymo arba santuokos pripažinimo negaliojančia?

Sprendimus, kuriuos Ispanijos teismai priėmė gyvenimo skyrium patvirtinimo, santuokos nutraukimo arba santuokos pripažinimo negaliojančia byloje, galima apskusti. Apeliaciniai skundai per dvidešimt dienų turi būti paduodami ginčijamą sprendimą priėmusiam pirmosios instancijos teismui, kuriame parengiamas oficialus apeliacinis skundas; byla priklauso atitinkamo provincijos teismo jurisdikcijai (*Audiencia Provincial*). Tam tikrais atvejais, priėmus sprendimą dėl apeliacinio skundo, Aukščiausiojo Teismo (*Tribunal Supremo*) Civilinių bylų skyriui galima paduoti kasacinį skundą ir, kai tinkama, išimtinį skundą dėl procedūrinių pažeidimų.

Ispanijoje byloje, susijusioje su santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium ir santuokos nutraukimu, priimti sprendimai negali būti laikinai vykdomi, jeigu jie apskundžiami (išskyrus sprendimus, kuriais reglamentuojamos su pagrindiniu bylos dalyku susijusios pareigos ir turtiniai santykiai), tačiau apeliacinis skundas neturi stabdomojo poveikio teismo sprendime nustatytoms priemonėms, kurios yra tiesiogiai vykdytinos, net jeigu tas sprendimas apskundžiamas. Be to, jeigu apeliacinis skundas yra susijęs tik su sprendime nurodytomis priemonėmis, teismo sprendimas dėl santuokos pripažinimo negaliojančia, gyvenimo skyrium patvirtinimo arba santuokos nutraukimo, bus paskelbtas galutiniu net ir jį apskundus.

Bylose dėl gyvenimo skyrium ir santuokos nutraukimo, kurias sutuoktiniai pradėjo bendru sutikimu, teismo sprendimas arba sprendimas, kuriuo patvirtinamas gyvenimas skyrium arba nutraukiama santuoka ir besąlygiškai patvirtinamas teisėjui pateiktas

tvirtinti taikos sutarties projektas, negali būti skundžiamas, išskyrus prokuratūrą, kuri, jeigu dalyvauja byloje, gali paduoti apeliacinį skundą; tokiu atveju prokuratūra gali paduoti apeliacinį skundą gindama bet kurio nepilnamečio arba neveiksnaus vaiko interesus. Tokiose bylose, kurios pradėdamos pateikus bendrą prašymą, teismo sprendimas, kuriuo atmetamas prašymas nutraukti santuoką arba patvirtinti gyvenimą skyrium arba bet kuri sutuoktinių pasiūlyta priemonė arba jos visos, gali būti skundžiamas. Tokiose bylose sprendimo dėl priemonių apskundimas neturi stabdomojo poveikio jame nustatytų priemonių vykdymui arba kokio nors kitokio poveikio teismo sprendimo, susijusio su gyvenimo skyrium patvirtinimu arba santuokos nutraukimu, privalomajam pobūdžiui.

Kalbant apie laikinas ir preliminaras priemones, kurias teisėjas gali patvirtinti prieš pradėdamas nagrinėti bylą dėl gyvenimo skyrium, santuokos pripažinimo negaliojančia arba santuokos nutraukimo arba ją nagrinėdamas, pažymėtina, kad sprendimų, kuriais patvirtinamos tokios priemonės, apskūsti negalima, net jeigu priimti sprendimai nėra galutiniai ir šiame etape neprivalomi. Sprendimai dėl laikinųjų priemonių peržiūrimi ne juos apskundžiant, bet priimant teismo sprendimą, kuriuo užbaigiama byla dėl gyvenimo skyrium, santuokos pripažinimo negaliojančia arba santuokos nutraukimo.

14 Ką turėčiau daryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia būtų pripažintas šioje valstybėje narėje?

Šiuo atveju taikytinas teisės aktas yra 2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo (reglamentas „Briuselis IIa“), kuris galioja visose valstybėse narėse, išskyrus Daniją. Šiuo atžvilgiu Danijai taikoma 1996 m. spalio 19 d. Hagos konvencija dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje.

Jeigu remiantis kitoje valstybėje narėje bylose dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium arba santuokos pripažinimo negaliojančia priimtais teismo sprendimais siekiama tik atnaujinti duomenis valstybės narės civilinės būklės įrašų registre ir jeigu pagal tos valstybės narės teisės aktus tų sprendimų nebegalima apskūsti, šiuo tikslu paprasčiausiai pakanka kiekvienos šalies civilinės metrikacijos įstaigai pateikti prašymą, prie kurio pridedama:

- sprendimo, kuris turėtų atitikti būtinus reikalavimus jo autentiškumui nustatyti pagal jį priėmusios šalies teisę, kopija;
- pažymėjimas, atitinkantis standartinį oficialų pavyzdį, kurį išdavė valstybės narės, kurioje buvo priimtas sprendimas, nacionalinis teismas ar specializuotas teismas arba kompetentinga institucija;
- dokumentas, kuriuo įrodoma, kad atsakovui buvo tinkamai įteikti dokumentai, arba patvirtinama, kad atsakovas sutiko su sprendimu, jeigu sprendimas buvo priimtas už akių.

Jeigu Ispanijoje norima pripažinti kitoje valstybėje narėje, išskyrus Daniją, priimtą sprendimą, susijusį su santuokos nutraukimu, santuokos pripažinimu negaliojančia arba gyvenimo skyrium patvirtinimu, asmens, kurio atžvilgiu teikiamas prašymas dėl sprendimo pripažinimo arba nepripažinimo, gyvenamosios vietos pirmosios instancijos teismo teisėjui reikėtų pateikti prašymą dėl pripažinimo, o atitinkamas sprendimas nebūtinai turi turėti privalomąją galią valstybėje narėje, kurioje jis buvo priimtas. Jeigu atsakovas negyvena Ispanijoje, prašymą galima pateikti pagal bet kurią jo gyvenamąją vietą Ispanijoje arba paskutinę gyvenamąją vietą Ispanijoje, arba, jeigu tokios vietos nėra, pagal pareiškėjo nuolatinę gyvenamąją vietą.

Rašytinį prašymą reikėtų pateikti naudojantis advokato ir prokuroro paslaugomis ir prie jo reikėtų pridėti pirmiau nurodytus dokumentus.

Danijoje priimtų sprendimų pripažinimo tvarka reglamentuojama pagal Ispanijos teisę. Byla pradėdama pateikus tiesioginį prašymą asmens, kurio atžvilgiu siekiama pripažinti sprendimą, nuolatinės gyvenamosios vietos pirmosios instancijos teismui.

15 Į kurį teismą reikėtų kreiptis, siekiant užginčyti kitos valstybės narės teismo priimtą sprendimą dėl santuokos nutraukimo, gyvenimo skyrium ar santuokos pripažinimo negaliojančia? Kokia tvarka taikoma šiais atvejais?

Prašymui nepripažinti sprendimo galioja tokia pat tvarka kaip ir prašant pripažinti sprendimą. Jeigu sprendimas buvo pripažintas pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2201/2003, prieštaravimą galima pateikti tik pranešus apie sprendimą, kuriuo pripažįstamas kitoje valstybėje narėje priimtas sprendimas, ir atitinkamam provincijos teismui per įstatyme nustatytą terminą reikia paduoti apeliacinį skundą.

Jeigu byla yra susijusi su Danijoje priimtu sprendimu, prieštaravimas turi būti pateiktas pirmosios instancijos teismui, kuris nagrinėja kitos šalies prašymą dėl sprendimo pripažinimo. Visais atvejais būtina naudotis advokato ir prokuroro paslaugomis, kad jie oficialiai atstovautų nagrinėjant prieštaravimą.

16 Kokios valstybės teisė taikoma santuokos nutraukimo bylose kai sutuoktiniai negyvena šioje valstybėje narėje arba jų pilietybės skiriasi?

2012 m. birželio 21 d. įsigaliojus Reglamentui (ES) Nr. 1259/2010 ir vadovaujantis jo 5 ir 8 straipsniais, sutuoktiniai gali pasirinkti, kuri reglamente nurodyta teisė bus taikoma gyvenimo skyrium patvirtinimui arba santuokos nutraukimui. Jeigu sutuoktiniai nepasirenka taikytinos teisės, santuokos nutraukimui ir gyvenimo skyrium patvirtinimui taikoma:

a) valstybės, kurioje prašymo pateikimo metu yra įprastinė sutuoktinių gyvenamoji vieta, teisė arba, jeigu tokios vietos nėra,

b) valstybės, kurioje buvo paskutinė sutuoktinių gyvenamoji vieta, teisė, jeigu sutuoktiniai joje gyveno ne trumpiau kaip vienus metus iki prašymo pateikimo ir vienas iš sutuoktinių prašymo pateikimo metu vis dar gyvena toje valstybėje, arba, jeigu tokios vietos nėra,

c) valstybės, kurios pilietybę turi abu sutuoktiniai prašymo pateikimo metu, teisė, arba, jeigu tokios valstybės nėra,

d) vietos, kurioje yra prašymą gavusio teismo buveinė, teismas.

Pirmiau minėtas teisės aktas taikomas santuokos nutraukimui, tačiau jo sukeliams pasekmėms gali būti taikoma kita teisė:

sutuoktinių turto režimui ir iki 2019 m. sausio 29 d. (kai bus taikomas Reglamentas (ES) 1103/2016) taikoma bendra sutuoktinių asmeninė teisė, kuri galiojo santuokos sudarymo metu (bendra pilietybė) (jeigu susitarime dėl sutuoktinių turto nenustatytas joks sutuoktinių turto teisinis režimas). Jeigu tokios teisės nėra, taikoma asmeninė teisė (susijusi su sutuoktinių pilietybe) arba bet kurio sutuoktinio įprastos gyvenamosios vietos teisė, kurią abu sutuoktiniai pasirinko iki santuokos sudarytame patvirtintame akte. Jei nėra abiejų minėtų rūšių teisės, taikoma bendros įprastinės gyvenamosios vietos, kurioje iš karto po santuokos apsigyveno sutuoktiniai, teisė. Galiausiai, jei nėra tokios bendros gyvenamosios vietos, papildomas turto režimas nustatomas pagal santuokos sudarymo vietos teisę. Nuo 2019 m. sausio 29 d. bus visapusiškai taikomas Reglamentas (ES) 1103/2016, o tai reiškia, kad, jei nepasirinkta taikytina teisė, galios sutuoktinių turto teisinis režimas, reglamentuojamas pagal: a) valstybės, kurioje buvo pirmoji bendra įprastinė sutuoktinių gyvenamoji vieta santuokos sudarymo metu, teisę arba, jeigu tokios teisės nėra, b) pagal valstybės, kurios bendrą pilietybę santuokos sudarymo metu turėjo sutuoktiniai, arba, jeigu tokios teisės nėra, c) pagal valstybės, su kuria, atsižvelgiant į visas aplinkybes, abu sutuoktinius sieja glaudžiausi ryšiai santuokos sudarymo metu, teisę. Jeigu sutuoktiniai santuokos sudarymo metu turi daugiau nei vieną bendrą pilietybę, bendros pilietybės teisės kriterijus netaikomas.

Su vaiko globa susiję klausimai reglamentuojami pagal 1996 m. spalio 19 d. Hagos konvenciją, kurioje nustatyta, kad taikoma sprendimą priimančios institucijos teisė.

Taikant laikinąsias ir apsaugos priemones, logiškai mažstant, turėtų būti taikoma ta pati teisė, kuri kiekvienoje byloje taikoma gyvenimo skyrium patvirtinimui, santuokos pripažinimui negaliojančia arba santuokos nutraukimui, išskyrus skubias priemones, kurios gali būti priimtose Ispanijoje esančių asmenų ar turto atžvilgiu, net jeigu nėra jokios jurisdikcijos nagrinėti bylą.

Kalbant apie išlaikymą (įskaitant šeimos namų naudojimą ir, kai taikytina, kompensacinį išlaikymą), pažymėtina, kad jei nėra susitarimo dėl taikytinos teisės pasirinkimo, taikoma su išlaikymo kreditoriaus įprastine gyvenamąja vieta susijusi teisė.

Kalbant apie užsienio teisės įrodymų teikimą Ispanijoje, pažymėtina, kad tokiu atveju reikia įrodyti tokios teisės turinį ir galiojimą; Ispanijos teismas gali tai nustatyti bet kuriomis, jo manymu, tinkamomis priemonėmis.

Galiausiai būtina pabrėžti, kad Ispanijoje pradėtos bylos visada nagrinėjamos taikant Ispanijos procesinę teisę, nepaisant santuokos nutraukimui, gyvenimui skyrium ar santuokos pripažinimui taikytinos teisės.

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija neprisiima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.

Paskutinis naujinimas: 05/04/2018